

Sodastream International Ltd.
Advokat Johan Karlsson
Advokatfirman Vinge KB
Box 1703
111 87 Stockholm

Ifrågasatt missbruk av dominerande ställning

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket avskriver ärendet från vidare handläggning.

Bakgrund

Sodastream International Ltd. är moderbolag i Sodastreamkoncernen. Koncernen är en ledande global aktör vad gäller produkter för framställning av kolsyrad dryck i hemmet, bl.a. kolsyremaskiner och tillhandahållande av gas som används i sådana maskiner.

Den 16 september 2009 inkom Vikingsoda AB (Vikingsoda) till Konkurrensverket med ett klagomål mot företag inom Sodastreamkoncernen. I klagomålet gjorde Vikingsoda gällande att de berörda företagen missbrukade sin dominerande ställning och hemställde att Konkurrensverket skulle ålägga de berörda företagen att upphöra med vissa förfaranden vid äventyr av vite.

Ärendet

Konkurrensverket har i ärendet utrett om företag inom Sodastreamkoncernen agerar på ett sätt som utgör missbruk av dominerande ställning och därmed överträder förbudet i 2 kap 7 § konkurrenslagen (2008:579) (KL) och artikel 102 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

De förfaranden som Konkurrensverket har utrett är

- att det holländska koncernbolaget Sodastream International B.V. (Sodastream) i sina avtal med återförsäljare tillämpar villkor som föreskriver att återförsäljaren inte får påfylla kolsyrepatroner som är instansade med Sodastreamkoncernens märkning SODA-CLUB eller har en krympplastetikett med märket SODASTREAM eller ALCO₂JET (nedan Sodastreammärkta kolsyrepatroner) med ny gas, eller låta dem påfyllas av någon annan än Sodastream eller Sodastreams distributör,
- att Sodastreamkoncernen genom det schweiziska koncernbolaget Soda-Club (CO₂) Ltd. (Soda-Club) gentemot konsumenter tillämpar villkor i ett "användar-

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

licenscertifikat” som innebär att Soda-Club behåller äganderätten till Sodastreammärkta kolsyrepatroner och att inte några andra än företag inom Sodastreamkoncernen får fylla på gas i dessa, samt

- att Sodastream och Soda-Club (gemensamt Sodastreambolagen) utövar rätten till sina varumärken på ett sätt som leder till att oberoende påfyllningsföretag hindras från att fylla på gas i Sodastreammärkta kolsyrepatroner, och i samband därmed märka om patronerna även om det endast är i den utsträckning det är nödvändigt för att uppfylla tillämpliga regulatoriska krav.

Skäl för beslutet

Inledning

2 kap. 7 § KL och artikel 102 FEUF förbjuder missbruk av dominerande ställning. Konkurrensverket får enligt 3 kap. 1 § KL ålägga företag att upphöra med överträdelser av förbuden.

Av Konkurrensverkets utredning i ärendet framgår att den relevanta produktmarknaden utgörs av marknaden för påfyllning och distribution av gas i kolsyrepatroner (marknaden för gaspåfyllning) samt att den relevanta geografiska marknaden är Sverige. Konkurrensverkets utredning visar vidare att Sodastreambolagen har en dominerande ställning på denna marknad.

Återförsäljaravtalet

Sodastreams villkor i återförsäljaravtalet innebär att återförsäljarna inte fritt kan välja leverantör för påfyllning och distribution av gas i Sodastreammärkta kolsyrepatroner. Flera enskilda återförsäljare har för Konkurrensverket framhållit dels att det är viktigt att den leverantör man anlitar för gaspåfyllning kan fylla på ny gas i samtliga kolsyrepatroner på marknaden, dels att det innebär visst merarbete och ökade kostnader att ha parallella system för olika påfyllningsföretag. Vidare har en återförsäljare uppgett att Sodastream har hotat med rättsliga åtgärder för det fall denne lät oberoende påfyllningsföretag fylla på Sodastreammärkta kolsyrepatroner. Det förefaller således som att Sodastreams syfte med exklusivitetsklausulen har varit att åstadkomma vissa avskärmningseffekter på marknaden för gaspåfyllning.

Konkurrensverkets kontakter med några de största aktörerna i Sverige inom dagligvaruhandeln, elektronikhandeln och vitvaruhandeln har visat att flertalet av dessa har träffat centrala leveransavtal med antingen endast Sodastream eller med Sodastream och AGA Gas AB (AGA). Endast en av de aktuella aktörerna känner dock till att avtalet med Sodastream innehåller en exklusivitetsklausul. Det har inte heller framkommit att Sodastreambolagen har agerat mot någon av dessa aktörer för att se till att klausulen efterlevs.

Vid en samlad bedömning – med särskilt beaktande av att exklusivitetsklausulen i Sodastreams återförsäljaravtal normalt inte tycks tillämpas i praktiken – finner Konkurrensverket att det saknas tillräckliga skäl att driva ärendet vidare i denna del.

Användarlicenscertifikatet

I samband med försäljning av Sodastreammärkta kolsyrepatroner medföljer en handling benämnd "användarlicenscertifikat". Enligt certifikatet behåller Soda-Club äganderätten till patronerna vilka upplåts till konsumenten mot en användarlicensavgift. Vidare får inte några andra än företag inom Sodastreamkoncernen fylla på gas i kolsyrepatronerna. Enligt användarlicenscertifikatet blir konsumenter bundna av villkoren i denna genom att öppna ventilskyddet på den införskaffade kolsyrepatronen. Användarlicenscertifikatet förefaller ingå i en strategi för att utestänga konkurrenter från marknaden för gaspåfyllning.

Enligt Konkurrensverkets bedömning står det dock klart att konsumenter inte kan anses rättsligt bundna av avtalsvillkoren i användarlicenscertifikatet. De flesta konsumenter torde också uppfatta att de har erhållit äganderätt till den kolsyrepatron de har köpt. Det har inte heller framkommit att Sodastreambolagen kontrollerar om konsumenter bryter mot användarlicenscertifikatet. Inte heller i denna del föreligger det därför tillräckliga skäl att driva ärendet vidare.

Utövande av varumärkesrätten

För kolsyrepatroner gäller olika regulatoriska krav som bl.a. syftar till att säkra patronernas och gasens spårbarhet.¹ Kraven innebär bl.a. att ett påfyllningsföretag måste märka om de kolsyrepatroner som företaget fyller på. Sodastreambolagen hävdar med stöd av rätten till sina varumärken att oberoende påfyllningsföretag inte får märka om Sodastreammärkta kolsyrepatroner ens i den utsträckning det är nödvändigt enligt tillämpliga regulatoriska krav. I de fall ett påfyllningsföretag fyller på en Sodastreammärkt kolsyrepatron ställs således företaget inför valet att antingen bryta mot de regulatoriska kraven eller att märka om patronen trots att Sodastreambolagen anser detta utgöra varumärkesintrång.

Vikingsoda har i samband med påfyllning av Sodastreammärkta kolsyrepatroner märkt om dessa. Detta har lett till att Sodastreambolagen har skickat ett varningsbrev till Vikingsoda och sedermera stämt Vikingsoda för varumärkesintrång vid Stockholms tingsrätt.² Målet är enligt uppgift från tingsrätten utsatt till huvudförhandling den 27 mars 2012.

¹ Se t.ex. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet samt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2004:27) om märkning och presentation av livsmedel.

² Mål T 17919-09.

Enligt Konkursverket talar mycket för att Sodastreambolagens syfte med de rättsliga åtgärder som har vidtagits mot Vikingsoda inte enbart är att skydda sina varumärken. Sodastreambolagen har inte agerat mot att AGA har fyllt på och märkt om Sodastreammärkta kolsyrepatroner. Vidare har Sodastreambolagen själva i viss omfattning fyllt på andra företags patroner på motsvarande sätt.

För det fall Sodastreambolagen med stöd av varumärkesrätten kan hindra oberoende påfyllningsföretag från att fylla på Sodastreammärkta kolsyrepatroner är detta ägnat att leda till en avskärmning av marknaden för gaspåfyllning. Detta leder i sin tur typiskt sett till högre priser och sämre utbud för konsumenter. Konkursverket har mot denna bakgrund utrett om Sodastreambolagens utövande av varumärkesrätten i sig utgör missbruk av dominerande ställning.³

EU-domstolen har i målet *Viking Gas A/S ./. Kosan Gas A/S* prövat under vilka förutsättningar en varumärkesinnehavare kan motsätta sig att ett företag fyller på och märker om gasflaskor på ett liknande sätt som Vikingsoda gör. EU-domstolen har härvid framhållit att det ska ske en intresseavvägning mellan å ena sidan det legitima intresse som varumärkesinnehavaren har av att dra nytta av de rättigheter som är knutna till varumärket och å andra sidan de legitima intressen som förvärvarna av flaskorna har samt allmänintresset av icke snedvriden konkurrens.⁴ Stockholms tingsrätt har således att inom ramen för prövningen av målet om varumärkesintrång beakta det konkurrensrättsliga intresset av att oberoende påfyllningsföretag inte hindras från att fylla på Sodastreammärkta kolsyrepatroner. Mot denna bakgrund finner Konkursverket att det även i denna del saknas tillräckliga skäl att driva ärendet vidare. I sammanhanget kan noteras att frågan om missbruk av dominerande ställning genom vägran att bevilja licens inte är aktuell i förevarande ärende.⁵

Sammanfattning

Konkursverket finner att det inte föreligger tillräckliga skäl för att driva det aktuella ärendet vidare, varför ärendet ska skrivas av. Konkursverkets beslut innebär inte ett ställningstagande till om ovan angivna förfaranden strider mot konkurrensreglerna.

Detta beslut kan inte överklagas.

³ Jfr mål T-111/96 *ITT Promedia NV ./. Kommissionen* som handlar om missbruk av dominerande ställning genom att väcka talan i domstol med det enda syftet att trakassera en motpart som ett led i en plan för att utesluta konkurrens.

⁴ Mål C-46/10 *Viking Gas A/S ./. Kosan Gas A/S*, p. 31-34.

⁵ Se t.ex. mål C-418/01 *IMS Health ./. NDC Health*.

Hur ni kan gå vidare

De företag som berörs av detta beslut kan vända sig till domstol för att få saken prövad.

En talan rörande missbruk av dominerande ställning enligt 2 kap. 7 § KL väcks vid Marknadsdomstolen.

Detta beslut har fattats av Stf. generaldirektören. Föredragande har varit processrådet Daniel Severinsson.

Anne Vadasz-Nilsson

Daniel Severinsson

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats

Kopia till: Vikingsoda AB